

ЗАКОХАНІСТЬ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження. Почуття кохання та закоханості займають особливе місце у житті людини. Вони дають можливість людині стати іншою, створюють особливий стан, особливе світосприйняття. Тому питанню їх дослідження здавна приділяли увагу науковці та представники різних творчих видів професій.

Проблема закоханості представлена в дослідженнях Ю. Трофімова, Г. Костюка, А. Петровського, І. Кона, А. Афанасьєва. Психологічні аспекти закоханості розроблені Е. Фроммом, Р. Бартом, К. Льюїсом та іншими вченими. Разом з тим, проблема розвитку почуття закоханості у юнацькому віці представлена ще недостатньо і потребує практичних досліджень.

У всіх визначеннях закоханості вченими підкреслюється така її характеристика, як спрямованість: деякі поняття, через які визначається закоханість, самі по собі припускають наявність суб'єкта та об'єкта.

Закоханість – це відносно стійке емоційне ставлення, яке відображає жагучий потяг до кого-небудь; це інстинктивне і несвідоме почуття, стан, що ґрунтується на основі одночасно і прямих, і загальмованих сексуальних прагнень, інтенсивного емоційного переживання, захоплення певною особою, яке виражається в самотньому і безкорисному ставленні, вчинках, об'єктом якого є інша особистість [1; 144].

Почуття закоханості має свій особливий зміст. З точки зору філософії, закоханість є феноменом, який має біполярний характер: вона може закінчитися й існувати лише в пам'яті людей протягом життя, або перейти безпосередньо в любов. З точки зору фізіології та біохімії, закоханість – це специфічна активність головного мозку. З точки зору психології, закоханість – це здебільшого пристрасне кохання, для якого властивий стан афекту [2; 139].

У практиці активно ведеться вивчення особливостей розвитку почуття закоханості в юнацькому віці. Особливо ці знання необхідні для психологів, вчителів та батьків, адже, переживаючи це почуття, юнаки можуть бути схильними до певних змін у настрої, вчинках, поведінці, стосунках з родиною. Вивчення цього почуття може допомогти правильно співпрацювати з юнаком та допомогти йому.

Для старшокласників власні переживання інколи більш важливі, ніж об'єкт захоплення. Дослідники зауважують, що закоханість часто нагадує епідемію через наслідування та орієнтацію на поведінку однокласників.

Метою даної статті є вивчення особливостей почуття закоханості у ранньому юнацькому віці. Щоб краще зрозуміти особливості даного почуття, ми провели опитування серед учнів-старшокласників. У дослідженні приймали участь 38 старшокласників віком від 14 до 17 років. Юнакам була запропонована анкета, на питання якої вони відповідали анонімно, задля забезпечення відвертості відповідей.

Стосовно визначення чи опису поняття закоханості учні відповіли неоднозначно. Так, лише половина з них змогла більш-менш точно визначити дане поняття; 20 % опитаних визначили його описово і 30 % – дали дуже стислу відповідь. Також ми дізналися що більшість старшокласників не знає, як саме виникає почуття закоханості, проте для них воно є досить приємним. Відповідаючи, учні згадували своє життя і наводили приклади його появи ще у дошкільному віці. Юнаки розповідали, що перша закоханість була напрочуд емоційною та яскравою для них. Приблизно половина учнів описували це почуття словами «приємне, взаємне та незабутнє», додаючи, що тривало воно довгий час, в середньому від 6 місяців до 3 років. Інша частина учнів зауважила на власну збентеженість і нетривалість почуття – від 1 до 6 місяців. Хоча закоханість проявлялася у кожного по-різному, проте всі учні вказали, що пам'ятають тих людей, в яких вони закохувались.

Ми дізналися також, що, хоча більшість опитаних вважають закоханість сильним почуттям, проте воно не повинно зменшувати кількість соціальних контактів людини. Для них важлива думка закоханих, тому більшість юнаків ділиться з ними своїми секретами, напевно тому, що хочуть бути щирими та правдивими перед коханими, щоб їх правильно розуміли, довіряли їм. Також ми визначили, що є учні, які рідко діляться своїми секретами з коханою людиною. Ймовірно, вони бояться впускати в свій світ інших людей, чи робили певні вчинки, які не розуміють інші; можливо, не хочуть, щоб у коханих склалася погана думка про них, тому і уникають подробиць зі свого життя у спілкуванні.

Для кожної людини спілкування є необхідністю. Найчастіше людина спілкується з близькими їй людьми: друзями, товаришами, чи просто хорошими знайомими. Коли ж з'являється кохана людина, то, звичайним чином, її хочуть познайомити зі своїм найближчим оточенням. Проте реакція цього оточення не завжди є позитивною. Трапляються такі випадки, коли, погляди на життя та думки рідних і коханих не співпадають, і в процесі цих розходжень перед особистістю постає дуже складний вибір. Старшокласники вказали, що іноді кохана людина забороняла їм спілкуватися з певною особою, яка їй не подобалася. Більшість учнів написали, що не брали участь у такій «провокації», вони намагалися змінити думку про дану особу, пояснювали своє ставлення до цієї людини і не припиняли спілкуватися з нею. Лише невелика кількість опитаних була готова припинити спілкування будь з ким заради коханої людини, навіть із друзями.

На питання, чи можна закохатися з першого погляду, лише частина учнів відповіла ствердно. Близько половини досліджуваних учнів вказали, що майже завжди їх закоханість переростала у щось більше, приємне та часто взаємне. Частина учнів зазначила, що готові боротися до останнього за своє кохання, що все готові зробити заради цього почуття. Інша половина опитаних була дещо більш помірною у своїх висловлюваннях. Вони вважають, що краще поступитися коханням. Такі відповіді, можливо, давали ті старшокласники, яка мали невзаємне почуття, або із заниженою самооцінкою. Тому вони вважали, що не достойні боротися за кохану людину, краще потерпіти, стримати свої почуття, дочекатися, поки це «захворювання» пройде самотійно.

Цікавим виявився факт закоханості через соціальні мережі. Деякі старшокласники написали, що відчували почуття закоханості, споглядаючи лише фото та спілкуючись лише у соціальній мережі. Звичайна переписка з об'єктом закоханості дарувала їм дуже приємні емоції. З відповідей учнів ми визначили, що більшість тих, хто закохувався через соціальні мережі, майже весь вільний час проводили у кібер-просторі і реально мало спілкувалися з особами свого віку. Швидше за все ці старшокласники є сором'язливими та невпевненими у собі, їм набагато простіше спілкуватися за допомогою повідомлень, коли є можливість обдумати думку, щось змінити в тексті і лише тоді надіслати. Тому часто молоді люди пишуть свої зізнання про закоханість анонімною листівкою, повідомленням чи у соціальній мережі, щоб не переживати травмуючі та сильні хвилювання та емоції. Сором'язлива людина надто хвилюється, не може правильно висловити свою думку, особливо, коли спілкування відбувається із важливою для неї особою.

Старшокласники також розповіли, що, переживаючи будь-які почуття, вони зазвичай діляться переживаннями зі своїми друзями. На будь-якому етапі життя друзі важливі для кожного, проте у юнацькому віці дружбі надають особливо важливого значення. Як зазначили старшокласники, друзі завжди готові прийти на допомогу, підтримати у важку хвилину, саме тому третина їх вважає, що дружба є їх найважливішим надбанням. Отже, відповідаючи на питання про вибір між коханням та дружбою, вони обрали б саме друзів і відмовилися б від об'єкту закоханості. Важливим також є те, що вони не виключають випадків закоханості в друга чи подругу. Закоханість – це ще одна можливість проявити себе, отримати не лише друга, але і кохану людину. Старшокласники зауважували, що дружби досягти складно, але саме вона може стати початком чогось нового, важливішого. Інша третина учнів вважають, що важливо поєднувати дружбу та закоханість, бо саме в їх єдності можна досягти вдвічі більше задоволення та радості від життя. Також вони вказали, що справжні друзі завжди зрозуміють і підтримають їх вибір, незалежно від того, буде їм подобатися ця людина, чи ні. Невеликий відсоток досліджуваних зазначили, що кохання для

яких є важливішим за дружбу. Можливо це пов'язано з тим, що у них мало друзів, чи немає довіри до них, або вони ревниві і тому не хочуть знайомити з друзями, щоб вони не розповіли щось таємне, що могло б зіпсувати думку про них.

Відомо, що, спілкуючись з людиною, є можливість взаємного пізнання. Водночас, відкриваються її як позитивні, так і негативні особистісні якості. Стосовно питання про позитивні та негативні характеристики учні відповідали неоднозначно. До позитивних характеристик, які старшокласники найбільш цінують в коханій людині, перш за все вони віднесли довіру та хороше ставлення, на другому щаблі позитивних характеристик виявилися турбота, щирість почуттів та повага, також, як вважають учні, важливим є наявність почуття гумору та внутрішня краса людини.

До негативних характеристик, які не подобаються та можуть знищити саму закоханість, учні віднесли шкідливі звички та занадто велику емоційність, до наступного щабля – брехливість та жорстокість, на останньому опинилися – ревності та егоїзм. Учні вважають, що з цими якостями вони можуть поборотися за умови, що цього захоче сама людина, що вона також прагнучим стати кращою, змінитися заради кохання. Вони готові навіть певним чином пожертвувати собою заради того, аби змінити стосунки на краще.

Ми дізналися також, що на момент проходження дослідження більше 65% опитаних були закохані. Вони були переповнені цим нестримним почуттям, вказували, що, закохавшись, дуже часто, майже постійно думають про кохану людину, називаючи це по-різному, дехто навіть «приємною хворобою».

Висновки. Закоханість в юнацькому віці є природним почуттям, властивим даному віку, завдяки якому людина може легше пережити певні негаразди, знайти вихід з неприємних ситуацій, чи навіть просто відчути творче натхнення і зробити певну справу. Кожне почуття залишає свій слід у житті людини, але саме закоханість провокує її на нестандартні вчинки, допомагає змінитися, отримати певні важливі знання на майбутнє. Однозначно можна зауважити, що закохана людина обов'язково зміниться. Варто лише, щоб ці зміни вели до покращення особистісних якостей юнака чи юнки.

Список використаних джерел

1. Варій М. Й. Психологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
2. Отчич С. В. Психологія любові та диференціація понять кохання та закоханості / Отчич С. В. // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя: зб. наук. пр.: Психолого-педагогічні науки. – 2014. – № 2. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя. – С. 138-141.